

PALIVOVÝ KOMBINÁT ÚSTÍ, STÁTNÍ PODNIK
Hrbovická 2, Chlumec, PSČ 403 39
IČ 00007536

**zapsán v obchodním rejstříku vedeném u Krajského soudu v Ústí nad Labem, oddíl AXVIII,
vložka 433**

Sektor VIII (likvidace sond mimo CHOPAV)

**Návrh technického projektu a technologického postupu
relikvidace sondy
B46**

Vypracoval:

Ing. Josef Rolník
báňský projektant, osvědčení o odborné způsobilosti
č. 0716

.....
..... dne: 18.9.2017

Kontroloval:

Miloslav Mráz, specialista - konzultant

.....
..... dne: 22.9.2017

Schválil:

Ing. Václav Trávníček
závodní, osvědčení o odborné způsobilosti č. 0643

.....
..... dne: 26.9.2017

Odsouhlasil:

Marek Vybíral, vedoucí střediska Hodonín

.....
..... dne: 26.9.2017

Vrt Bílovice – 46 byl vyhlouben v období 27.10-9.12.1953 jako těžební za účelem navrtání a těžby ropy, případně plynu z badenu.

Lokalizace: 267 m SV od vrtu B36 a 200 m SZ od vrtu B45
souřadnice JTSK: Y= 580 565,31 X= 1 203 255,69

II. ZÁKLADNÍ TECHNICKÉ ÚDAJE O VRTU:

Projekt. hloubka: 1600 m

Konečná hloubka: 1568 m

V dosažené hloubce 1568 m došlo na vrtu k erupci, při které docházelo k výronům plynu s vodou, výplachem a pískem na několika místech v okolí vrtu. Vrtní nářadí bylo uchyceno. Po umrtvení erupce bylo osednuté nářadí instrumentováno do hl. 446 m, od dalších zmáhacích prací bylo upuštěno, vrt byl zlikvidován.

ÚK: Ø 13 3/8“, s.s. nedokumentována, zapažena do hl. 301,6 m, cementace provedena patou (z 420 p.c.) po povrch. Hmotnost cementové kaše 1,90 kg/dm³, hmotnost výplachu 1,24 kg/dm³. Hermetičnost kolony nedokumentována.

Současný stav:

Vrt byl zlikvidován 27.2.1954. Byl postaven cementový mostek v patě ÚK s použitím 110 p.c. a další mostek v int. 112-50 m s použitím 80 p.c. Další likvidační práce nedokumentovány. Podle návrhu na provedení likvidace ze dne 8.2.1954 měl být vrt od hlavy osednutého nářadí v hl. 446 m až do paty ÚK vyplněn jílem, kde měl být postaven cementový mostek, další mostek měl být postaven v ústí vrtu.

Stratigrafický profil:

0 -	635 m	Panon
635 -	1065 m	Sarmat
1065 -	1568 m	Baden

CÍL PRACÍ:

Provedení fyzické relikvidace sondy dle schválené provozní dokumentace.

POŽADAVKY NA MATERIÁL:

- absorbční materiál
- stupačky 2 7/8“ 450 m
- vrtné tyče 3 1/2“ 450 m
- zátěžky 6 1/2“ cca 120 m
- valivé dláto ø 311 mm
- rozšiřovač 380 mm
- hydrojet
- náložky pro perforaci rozšířeného intervalu (náložky 39 gramů „Retrievable Gun 114“ s hustotou 16,5 ran/m, dosah cca 1,5 m)
- základní příruba 16 3/4“ (21 MPa) x 13 3/8“

- redukční příruba 16 3/4" (21 MPa) x 13 5/8" (35 MPa)
- hydraulický preventr 13 5/8" min. na 35 MPa
- vhodné frézy ø 311 mm, čelní a šnekové
- dusík na snížení hladiny
- přístroj na měření koncentrace úniku nebezpečných plynů
- cement (minimální pevnost v tlaku 42,5 MPa) S42,5 456 q
- materiál na výrobu pracovní kapaliny viz Pracovní kapalina

ROZSAH PRACOVÍŠTĚ S VYMEZENÍM ODPOVĚDNOSTI:

Pracovištěm je pracovní plocha relikvidované sondy **Bílovice 46**. Za pracoviště odpovídá vrtmistr přítomný na soupřavě, pracovní činnost spojená s relikvidací sondy je řízena odpovědným pracovníkem viz Požadavky na personální zabezpečení.

OPATŘENÍ PŘED ZAHÁJENÍM, V PRŮBĚHU A PO UKONČENÍ PRÁCE:

Před zahájením prací bude provedena kontrola a odborné posouzení připravenosti pracoviště a soupřavy a protihavarijní připravenosti za účasti komise ve složení: zástupce objednatele, zástupce zhotovitele, bezpečnostní technik, zodpovědný mechanik, elektrikář.

O provedené kontrole a připravenosti pracoviště a soupřavy bude proveden zápis do stavebního deníku, další provozní dokumentace a bude vyplněn protokol o kontrole a odborném posouzení stavu a vybavení soupřavy a protihavarijní připravenosti. Práce budou zahájeny až po odstranění závad a nedostatků.

Sondu a plochu před relikvidací převzít a po likvidaci předat protokolárně odpovědnému pracovníkovi.

ELEKTRICKÁ A STROJNÍ ZAŘÍZENÍ URČENÁ K PRÁCI:

Pro podzemní práce bude použita mobilní vrtná soupřava s následujícími požadavky na její parametry a technologické vybavení:

Trvalá pracovní nosnost:	min. 800 kN
Hydraulický výkon čerpadel:	Tlak 22 MPa
	Litráž 1,6 m³/min

Uzavřený výplachový systém

Minimální aktivní objem nádržového systému: 70 m³

Zařízení na průběžnou kontrolu objemu výplachu při tažení a zapouštění (Trip tank)

POŽADAVKY NA PERSONÁLNÍ ZABEZPEČENÍ:

Zaměstnanec, který má řídit a organizovat vrtné práce, práce pro podzemní opravy sond nebo práce k zajištění, likvidaci a relikvidaci vrtů nebo sond na vodu pod tlakem, ropu nebo plyn a odpovídat za kvalitu jejich provedení, musí být držitelem osvědčení (certifikátu) o absolvování speciálního výcviku ve zmáhání tlakových projevů ve vrtu nebo sondě dle

mezinárodních standardů vydaného akreditovanou, popřípadě autorizovanou osobou zmocněnou k vydávání těchto certifikátů příslušným akreditačním orgánem.

Strojní zařízení a personál musí splňovat podmínky dle Vyhlášky ČBÚ č. 239/1998 Sb. včetně její případných novelizací.

PRACOVNÍ KOLONA:

Stupačky
Vrtné tyče
Zátěžky
Dláta, frézy příslušných rozměrů

Při všech manipulacích s nářadím musí být na pracovní plošině připraven otevřený uzávěr odpovídajícího tlaku a závitů.

PRACOVNÍ KAPALINA:

Typ výplachu

Pro odvrtání cementových mostků, frézování a celkové pročištění sondy bude použit polymerový/KCl výplach. Vzhledem k tomu, že není známo, co v sondě (sondách), kromě cementu nachází, bude tato volba typu výplachu z hlediska plánování spotřeby chemikálií bezpečnější. Pro další práce bude použita jako pracovní kapalina slaná voda o váze 1,01 kg/l (**20 kg KCl/m³**).

Hustota výplachu 1,15 kg/l

Havarijní zásoba: chemikálie na výrobu 35 m³ výplachu na váhu 1,40 kg/l

Reologické vlastnosti výplachu budou udržovány tak, aby bylo zabezpečeno spolehlivé vynášení odvrtného materiálu ze sondy.

LOŽISKOVÝ TLAK:

Na ložisku Bílovice je max. hodnota ložiskového tlaku v obzorech sarmatu o cca 6%, v obzorech badenu o 26% vyšší než tlak hydrostatický.

ZÁKLADNÍ PRACOVNÍ OPERACE:

Poznámka: Následující postup předpokládá ideální pracovní postup bez komplikací. Případné komplikace budou řešeny na místě dle okamžitého stavu prací na sondě zodpovědnými pracovníky

1. Zaměřit sondu dle souřadnic pomocí GPS a ústí dohledat pomocí detektoru kovů.
2. Odkopat ústí relikvidované sondy.
3. Ověřit současný stav zlikvidovaného ústí sondy (provést za pomoci BZS). Rekonstrukci ústí sondy zahájit, až po odplynění místa svařování.

Rekonstrukce ústí sond

4. Uřezání pažnice 13 3/8“ hydraulickým řezačem nebo bruskou (provede BZS – dle typového pracovního postupu PKÚ, s.p.).
5. Provést rekonstrukci ústí, navařit pahýl pažnice 13 3/8“ se závitem na úvodní kolonu 13 3/8“ (závit bude po defektoskopické kontrole nakonzervován a opatřen chráničem závitu). Po vychladnutí provést **rentgen sváru**, v případě zjištění trhlin provést vybroušení a opětovné svaření. Jinak provést kapilární zkoušku sváru (na svařování bude vypracován zhotovitelem samostatný technologický postup svářečských prací).
6. Připravit pracovní plochu včetně příjezdové cesty pro nastěhování soupravy.
7. Provést montáž soupravy včetně příslušenství na sondě **Bílovice 46**.
8. Namontovat objímku 13 3/8“ a základní přírubu 16 3/4“ (21 MPa) x 13 3/8“, namontovat zaslepovací přírubu 2 1/16“ na jednu stranu a šoupátko na druhou stranu základní příruby.
9. Pokračovat v montáži zkontrolované a odtlakované přechodové příruby 16 3/4“ (21 MPa) x 13 5/8“ (35 MPa), hydraulického preventru DF 13 5/8“ (35 MPa), provést tlakovou zkoušku sváru pažnice 13 3/8“, přechodových přírub a preventru tlakem 10 MPa (příloha č. 2).

Zprůchodnění sondy

10. V průběhu rekonstrukce ústí připravit pracovní kapalinu. Montáž komínu na hydraulický preventr.
11. **Zapustit** VT 3 1/2“ IF, ZT 4 3/4“ s DV (případně další nástroje nutné k pročištění sondy na základě zjištěných skutečností v sondě – frézy čelní, šnekové atd.) ø 311 mm a pročistit sondu do hloubky **446 m** (hlava uvízlého nářadí).
12. **Propláchnutí** sondy 1,5 násobkem objemu sondy.
13. Vytáhnout nářadí ze sondy.
14. Provést **EKM** (NNK, GK, CCL) v intervalu dno – 0 m, AC v int. 301,6-0 m.

Izolace otevřených obzorů a zkoušky hermetičnosti (hlavy cem. mostků) mohou být upraveny na základě výsledků EKM

15. Zapuštění **rozšiřovače 5 3/4“ s čelistmi ø 380 mm** do hl. 302 m na vrtných tyčích 3 1/2“ IF.
16. **Rozšíření intervalu 302 – 304 m** na průměr 380 mm (interval rozšíření bude upřesněn na základě výsledků vyhodnocení EKM).
17. **Vytažení** nářadí na povrch.

18. **Zapustit** zřezaný kus 2 7/8“, cca 300 m čistých, prokalibrovaných a odtlakovaných stupaček 2 7/8“ na vrtných tyčích 3 1/2“ do hloubky cca 446 m (jako bezpečnostní uzávěr musí být nachystaný uzávěr s krátkou VT 3 1/2“ a přechodem na stupačky 2 7/8“).
19. Postavit **opěrný cementový mostek** v hl. 446 m z 90 q cementu S42,5 s urychlovačem tuhnutí. Cementační přestávka min. 8 hodin (na cementaci musí být vyhotoven rozbor cementu).
20. **Vytažení** nářadí na povrch.
21. **Zapuštění** valivého dláta 216 mm na vrtných tyčích 3 1/2“ IF do hl. cca 270 m.
22. **Ověřit hlavu** cementového mostku vahou nářadí, max. 3 tuny (cca 305 m). Pokud bude cementový mostek výše, začistit cementový mostek do hl. 305 m a propláchnutí sondy.
23. Provést **pohlcovací zkoušku** pod patou úvodní kolony 13 3/8“ zatlačením **500 l** pracovní kapaliny.
24. **Vytažení** nářadí na povrch.
25. Provedení **perforace** intervalu 304 – 302 m náložkami 39 gramů „Retrievable Gun 114“ s hustotou 16,5 ran/m. Dosah cca 1,5 m.
26. Zapuštění **hydrojetu** a perforovaný interval pročistit hydrojetem.
27. **Vytažení** nářadí na povrch.
28. **Zapustit** zřezaný kus 2 7/8“, stupačky 2 7/8“ do hl. 304 m.
29. **Začerpání** 10 m³ vody do místa rozšíření litráží 100 – 150 l/min. (další práce prováděny na pracovní kapalině o váze 1,01 kg/l).
30. Popustit nářadí do hl. 305 m.
31. Provést **tlakovou cementaci** pod patou úvodní kolony 13 3/8“ v hl. **305 m** ze 125 q cementu S 42,5. Vytažení nářadí na povrch a pod patu úvodní kolony 13 3/8“ zatlačit při litráži 100 – 150 l/min. **min. 5000 l** cementové kaše max. tlakem **5 MPa**. Cementační přestávka min. 18 hodin (na cementaci musí být vyhotoven rozbor cementu).
32. **Zapustit** zřezaný kus 2 7/8“ na stupačkách 2 7/8“ nad hlavu cementového mostku do hl. cca 220 m.
33. **Ověřit hlavu** cementového mostku vahou nářadí, max. 3 tuny (cca 243 m).
34. Provést **hermetičnost** mostku tlakem **5 MPa** po dobu 30 min. (dovolený pokles na 4,75 MPa).
35. Provést **hermetičnost** mostku snížením hladiny do dvou třetin výšky původního sloupce kapaliny (cca 162 m). Snížit hladinu v pažnicích dusíkem.
36. **Technologická přestávka** pro nástup kapaliny 8 hodin. V průběhu přestávky kontinuálně měřit na ústí sondy případný únik plynu přístrojem na měření výskytu hořlavých plynů v ovzduší. Ověření hladiny v pažnicích pístem a doplnění sondy pracovní kapalinou.

Likvidace ústí sondy

37. Postavit vrchní likvidační mostek z 241 q cementu S 42,5 s urychlovačem tuhnutí od hlavy předchozího cementového mostku do hl. 2 m (na cementaci musí být vyhotoven rozbor cementu).

38. Demontáž ústí sondy (komín, hydraulický preventr, příruby).
39. Odkopání ústí sondy.
40. Upálení všech kolon v hl. 1,6 m a zavaření jednotlivých kolon ocelovými deskami (o síle min. 10 mm).
41. Zhotovení cementové čepice (o síle min. 0,2 m)
42. Po ukončení opravy provést demontáž soupravy a převoz na další sondu.

Všechny zkoušky hermetičnosti tlakových cementových mostků a pažnicových kolon provádět s elektronickým tlakovým záznamníkem. (digitální záznamy budou součástí závěrečné zprávy)

V případě zjištění nehermetičnosti mostku, bude jeho cementace opakována, dokud nebude hermetický.

V případě zjištění mechanického porušení kolony, bude místo porušení lokalizováno EKM měřením. Místo porušení bude tlakově zacementováno. Po cementační přestávce se ověří hlava cementového mostku a provede se hermetičnost mostku tlakem 8 MPa po dobu 30 min. (dovolený pokles na 7,6 MPa) a snížením hladiny do dvou třetin výšky původního sloupce kapaliny.

V případě zjištění syceného obzoru uhlovodíky lokalizovaného EKM. Místo bude odcementováno v pažnicích min. 15 m pod a nad obzor. Po cementační přestávce se ověří hlava cementového mostku.

V případě, že vrtem nebo sondou je zastižen vodonosný horizont, obzor využitelný pro zvláštní zásah do zemské kůry nebo hnědouhelná nebo lignitová sloj, zaizoluje se takový horizont, obzor nebo sloj, cementovým mostkem s překrytím nejméně 50 m nad a 30 m pod daný horizont, obzor nebo sloj, pokud to hloubkové poměry vrtu umožňují, jinak až po ústí vrtu nebo sondy.

BEZPEČNOSTNÍ PŘEDPISY

- **Osádka soupravy musí být před zahájením prací prokazatelně seznámena s cílem prací, technickým projektem, technologickými postupy, příslušnými bezpečnostními opatřeními.**
- **Práce při likvidaci sondy se řídí:**
 - * Zákonem 309/2006 Sb.
 - * Vyhláškou ČBÚ č. 239/98 Sb.
 - * Zákonem o odpadech č. 185/2001 Sb.
 - * Zákonem o životním prostředí č.17/92 Sb.
 - * Zákonem o vodách č. 254/2001 Sb. a prováděcími předpisy
 - * Zákonem o chemických látkách a chemických přípravcích č. 356/2003 Sb.
 - * Zákonem ČNR č.61/88 Sb. o hornické činnosti v platném znění
 - * Zákonem o ochraně ovzduší č.86/2002 Sb.

* Zákon o ochraně zemědělského půdního fondu č. 334/1992 Sb. a vyhláška MŽP č.13/1994 Sb., kterou se upravují některé podrobnosti ochrany zemědělského půdního fondu

- Otevřené ústí sondy musí být pod stálým dohledem, vedoucí pracoviště určí osobu a způsob dohledu. Sonda musí být vždy umrtvena a hladina kapaliny v sondě musí dosahovat po povrch
- Souprava musí být vybavena protipožární technikou a hasicími prostředky
- Oblasti a objekty, které mohou být dotčeny pracemi při relikvidaci sondy: - průmyslová zástavba, dopravní komunikace, případně další objekty, které budou zjištěny v průběhu legislativního řízení.
- Kontrolní a měřicí přístroje: Souprava musí být vybavena dvěma přenosnými detektory metanu. Při úniku plynu měřit koncentraci metanu, při překročení 50 % dolní meze výbušnosti budou zastaveny motory a vypnut elektrický proud.

V kterých místech měřit a jak často: Vzhledem k možnému výskytu hořlavých plynů je nutné provádět nepřetržité zjišťování koncentrace hořlavých plynů měřicím přístrojem při umrtvování sondy a při každém dalším promývání sondy pracovníkem pověřeným mistrem soupravy u uklidňovače výtoků. Při překročení 25 % dolní meze výbušnosti u uklidňovače výtoků měřit koncentraci metanu v blízkosti spalovacích motorů druhým přenosným detektorem metanu. Výsledky měření zapsat do provozní dokumentace.

- Během likvidace sondy bude na pracovišti instalováno funkční telekomunikační zařízení

MOŽNÉ HAVÁRIE:

Možné havárie a způsoby jejich řešení musí být stanoveny Havarijním plánem.

Bílovice - 46 (B46)**Stav po likvidaci ukončené dne 27.2.1954**

Realizace: 1954

povrch

konstrukce sondy

UK 13 3/8"

TĚK nepažena

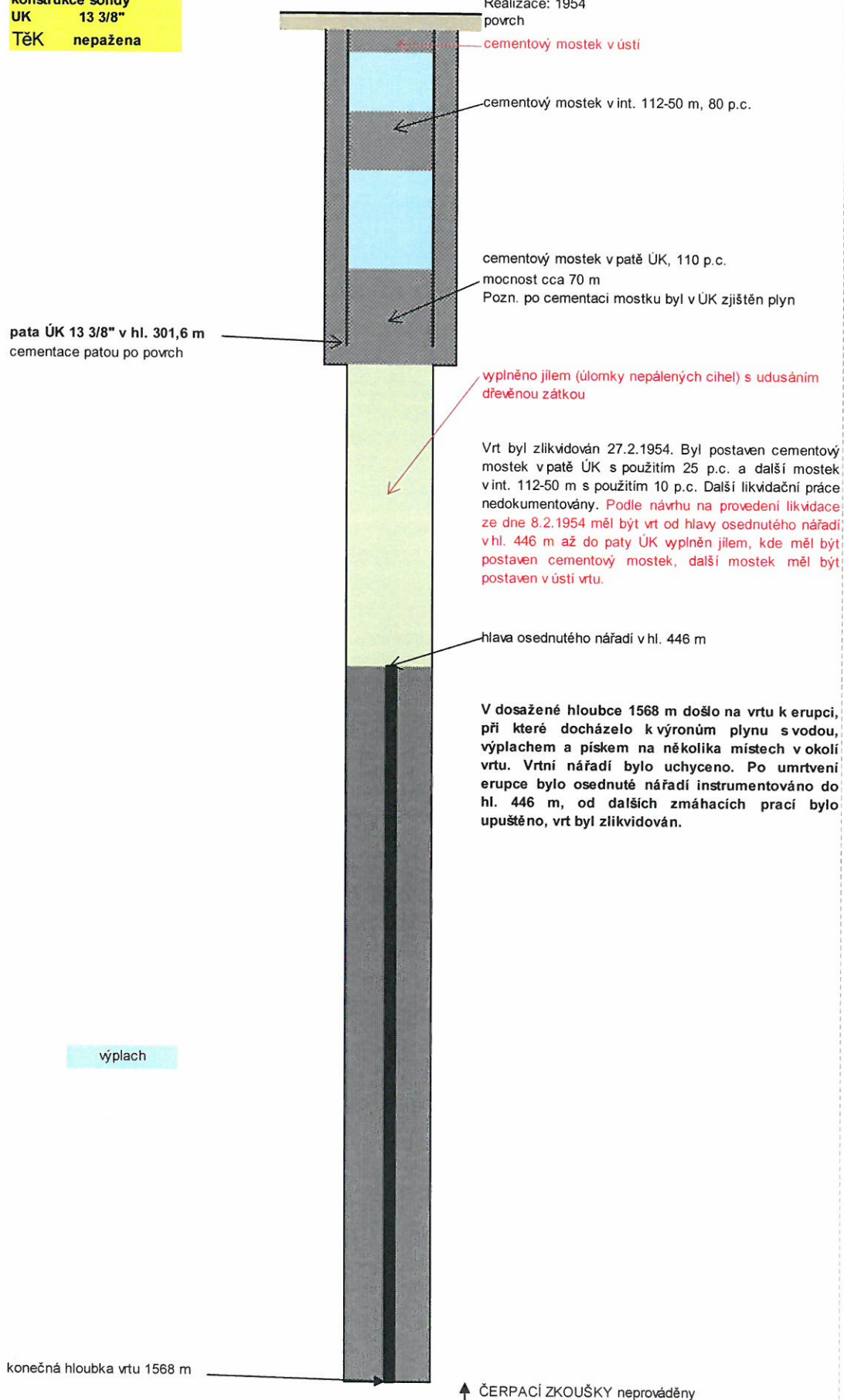

Schéma ústí sondy B46

BOP s pažnicemi 13 3/8"

